

את הקול הזה לא תוכלי להשתיק

מאיר אזרי

שרת התרבות, מירי רגב, סיפרה לאחרונה שבביקורה בארגנטינה הציעה ליהודים הרפורמים שפגשה שיישאו שם. למעשה, רגב הבהירה להם שכאן, בישראל, קולם לא רצוי, וכך גם אמונתם הדתית והתרבות הליברלית העשירה שלהם.

רגב, שמקוננת על הדרת תרבות יוצאי צפון אפריקה והמזרח, בעצם לוקה באותה תסמונת. הזלזול שהיא מייחסת לאחרים כלפי תרבות הוריה, דומה לזה שהיא מפנה כלפי יהודים אחרים. היא בעצם אומרת: "אני אקבע מה ישירו כאן, בארץ אבותיכם, אני אחליט מה יעלה בתיאטרון ומה יוצג במוזיאון, ואף אנסח את סידור התפילה שלכם ואת מנהג הקהילה".

בישראל שעל רגביה עיצבו חכמי ישראל, כהלל ושמאי וממשיכיהם, את תרבות המחלוקת וריבוי הגוונים, בישראל שבה נכתבו המשנה והתלמוד הירושלמי רוויי הדעות השונות – מנסה רגב לקבוע מה זר ליהדות, ולהראות לכולם שיש רק דרך אחת להיות יהודי. הדבר דומה לקביעה שרק הגפילטע פיש והרגל הקרושה הם האוכל היהודי, ושהמגוון שהביאו יהודי צפון אפריקה הוא יבוא זר.

מאז ומעולם הייתה היהדות רוויית דעות ומחנות. זו חוזקת הדת והתרבות היהודית, לא הניסיון להציג את הביחד, לרוב ביחד פשטני ואף מזויף, כחזות הכל. ייתכן שקולה של תפילה שוויונית והמראה של אישה עטופה בטלית הם לא מהתמונות המועדפות על השרה רגב. זה בסדר. אך ראוי שתבין שמיליוני יהודים בחרו בתרבות היהודית הזאת ובביטוייה, ובהם מאמינים ולאורה הם חיים.

יש רבים בתפוצות – וגם בארץ – שקולות עתיקים שנשמעו במחנה ישראל, כמו "יישרפו דברי תורה ואל יימסרו לנשים", הובילו אותם לחפש את קול ההתחדשות והשינוי בתרבות היהודית. החידוש אינו תופעה חדשה ביהדות. ראוי שישראל המודרנית תלמד כיצד חודשו הלכות כמו תוספת הכתובה לנישואין, כיצד רבי גרשום מאור הגולה שינה את מבנה המשפחה היהודית, כיצד הלל הזקן – למען צדק חברתי – תיקן את הפרוזבול (תקנה הנוגעת להחזרת הלוואה בשנת שמיטה), כיצד אט-אט נוספה לליל הסדר הגדת הפסח, כיצד אט-אט התפתח סידור התפילה, וכיצד צצו ביהדות חבריה לממשלה – זרמי החסידים והמתנגדים.

ששת טקסי בר ובת המצווה וארבע החתונות שערכתי ואערוך השבוע כרב רפורמי, אחד מני רבים הפועלים בארץ, הם עדות לכך שהשרה רגב מפספסת את הלהט הישראלי לחפש אלטרנטיבה יהודית, שוויונית, ערכית וישראלית. עדות לכך שהקול הרפורמי הוא לא רק קולה של הגולה, גם בישראל הוא הולך ותופס תאוצה.

הנחשול הרפורמי בגרסה הישראלית יאפשר לישראלים רבים לזקוף את ראשם. אמהות רבות יגלו, למשל, שאפשר להיות יהודייה ולהרגיש נוח בבית הכנסת בשעה שבתך עולה לתורה ואת ניצבת לצידה, או בשעה שהיא מקדשת את בן זוגה באומרה "הרי אתה מקודש לי" בחתונה יהודית שוויונית. אני מציע לשרה רגב לבדוק כמה משרי הממשלה, כולל ממפלגתה, פגשו לאחרונה רבנים רפורמים או קונסרבטיבים בבתי כנסת או בחתונות.

האם ההפרדה בבתי הקברות, יחס החרדים לנשים בטיסות, קולות הגזענות היהודיים העולים חדשות לבקרים, והכפייה הדתית שהרחיקה כה רבים מתרבותנו – הם המיטב של התרבות היהודית ששרת התרבות שלנו מאחלת לנו?

הרב מאיר אזרי, ראש מרכזי דניאל ליהדות מתקדמת, לשעבר ראש מועצת הרבנים הרפורמים בישראל